

UIT DE SCHRIFT

Veilig op de Wereldoceaan.

En de HEERE sloot achter hem toe.
Gen. 7: 16.

Wat een schijnbaar onbetekenend ding is het dat hier geschreven staat! En hoe toch vol van geweldige betekenis. Noach is met de zijnen in de ark gegaan. Alles is binnen; alle dingen zijn gereed. Maar neen, nog één ding moet gebeuren: de deur staat nog open. En eer die deur gesloten is, kunnen Gods gerichten niet beginnen en kan de ark niet gaan drijven op de wateren van den wereldoceaan.

En dat is het laatste dan: de deur wordt gesloten, niet door Noach, maar door den HEERE zelf. Daarin is spraak van Goddelijke, wondere symboliek: nu is het veilig. Noach! Drijf nu en dobber en zwerv maar maanden achtereën op de wateren zonder oever en strand of kust. Zonder één mensch op heel de aarde, die u hulp kan bieden; zonder één plaats om te ankeren; zonder één uitzicht ergens, dan alleen op het aan alle kanten grijnzende watergraf — maar het is veilig, want uw Heere sloot als taal van Goddelijke verzekering zelf de deur achter u toe!

We hebben bij de wisseling van het jaarcijfer soms dezelfde gedachte als Noach wel moet hebben gehad: alleen op den wereldoceaan! Niet altijd, maar in het bijzonder wel nu.

Is het niet als in de dagen van Noach? Storm rondom. Nergens uitkomst. Geen land in 't zicht, waarheen ge den blik ook wendt. Geen helper, bij wien ge ook klopt. Niets dan dreigende verwoesting rondom u heen.

Zóó sterft 1931. En zóó vangen wij het nieuwe jaar weer aan, als het jaarcijfer versprongen is. Voor ons uit niets dan de grauwe koppen van den tot razernij gezwegen oceaan. Niets dan verwachting van feller slanden jammer. Niemand, die aan de volken in hun verdwazing en radeloosheid den weg ter ontkoming wijst.

We hebben het gevoel, als werpt ons de storm van golf naar golf, tot misschien de chaos komt, de catastrofe, die de historieschrijver van een volgend geslacht in zwarte kleur schilderen zal, en die latere geslachten met huivering zullen lezen op het historisch blad. Als nog niet eerder het teken van den Zoon des menschen in de wolken zal verschenen zijn.

Maar eer we den drempel overschrijden tusschen het gestorven en het nieuw weer verrijzende jaar, heeft de God der genade en des Verbonds (de HEERE) een woord tot allen, die zich aan Hem hebben betrouwd; het woord der absolute veiligheid. Het woord, dat overal door het Woord heen geschreven staat, en dat hier zóó te lezen staat: de HEERE sloot achter hem toe.

Laat dan de ark maar dobberen op de baren; laat dan de golven maar slaan; laat dan de storm het scheepje maar beuken tot het schijnt te versplinteren — het is veilig, ten teken daarvan sloot de Heere zelf de deur.

Laat er dan binnen in dat scheepje maar een biddende gemeente en een schare van biddende en vertrouwende Christenen zijn. Ze hebben Jezus des Vaders Zoon aan boord. Maar door den storm heen draagt het scheepje den geloovige veilig naar het strand.

Jezus aan boord, en de deur gesloten door de hand van uw God!

Het zal in 1932 misschien stormen.

Maar het zal volkomen veilig zijn.

Geborgen bij uw God.

C. B.

KERKELIJK LEVEN

„Waarde“-bepaling of „mogelijkheid“-aanvaarding?

Onlangs heeft prof. dr. T. Hoekstra te Kampen zijn rectorale rede gehouden over het onderwerp: „Het Woord Gods in de prediking“. De rede is verschenen bij de N.V. Uitg. Mij J. H. Kok te Kampen, 1931, onder denzelfden titel; met den ondertitel evenwel: „Een beoordeling van Barth's Woord-theologie“.

Toen ik prof. Hoekstra's rede in handen kreeg, dacht ik ineens terug aan enkele artikelen, die ik gelezen had in „Die Christliche Welt“. Een predikant te Hüfner i.d. Palts, Pfr. Walter Mannweiler, schreef in dit tijdschrift (2 Mei 1931) een artikel: Die dialektische Theologie auf dem Dorfe; de dialektische theologie in het dorp, op het platteland. Midden uit de praktijk klonk zijn stem op, om te betoogen, dat een plattelandsdomee in de

uitoefening van zijn ambt nu eenmaal niets kon uitrusten met de dialectische theologie. In de nuchtere praktijk van zijn ambt, voor de concrete bearbeiding van de hem toevertrouwde eenvoudige en gemoedelijke dorpsmensen, had hij niets aan de slagwoorden der dialectische theologie; of, beter gezegd, hij had er eigenlijk alleen maar last van. Zoolang een aanstaande predikant nog student is, valt het hem gemakkelijk, zich te laten bedwelmen door vaktermen als: de crisis, de existentie, de concrete situatie, de verticale lijn, de sprong in den afgrond, God als het gansch-andere, etc. Maar, o wee, zoo gaat de schrijver voort, als de student straks een boerengemeente te bewerken krijgt, of onder afgesloofde mijnwerkers als zielzorger heeft op te treden. Wat begint hij dan met zijn zwaar dialectisch geslacht? Een mijnwerker, die acht uur per etmaal onder den grond doorbrengen moet, verlangt, als hij dan eindelijk weer eens de zon ziet, van den dominee wel een groetenis te hooren uit naam van den God der barmhartigheid en der ontferming, maar geen termen van de theologie der „krisis“ vermogen tot hem door te dringen. En de boer, die zijn oogst in enkele minuten misschien verliezen kan, voelt wel daarin „Gods majesteit“, maar zou beteuterd kijken, als iemand, nog wel zijn dominee, Zondag aan Zondag den mond vol heeft van het „gericht“ van God, en dan niet meer te zeggen heeft; want die boer kent God óók nog „van een anderen kant“. Of, om nog iets te noemen, de stervende ziet toch al in den afgrond; men behoeft hem heusch niet zijn laatste oogenblikken te verzwaren door een dreunende verkondiging van de diepe kloof, die er tusschen God en hem bestaat. In de zware wapenrusting van zijn dialectische woorden en begrippen staat — aldus nog steeds Mannweiler — een plattelandsdomee eenvoudig machteloos, hij — onder zijn eenvoudige menschjes. De boodschap der dialectische theologie is immers in geheim-schrift geschreven: men begrijpt zijn barthaanschen dominee eenvoudig niet, op het land.

Neen, zoo concludeert de schrijver, voor het platteland heeft de dialectische theologie geen praktische waarde. Heeft Beethovens 9e symphonie geen passage, waarin na een in mineur geschreven gedeelte geroepen wordt om een vroolijker klank: majeur?

O Freunde! Nicht diese Töne!

Sondern lasst uns angenehmere anstimmen
und freudenvollere!

Er is, zegt Mannweiler, al noodzakelijke „angst“ genoeg; wij behoeven heusch geen onnodige angsten aan te preken.

Tot zoover het artikel van ds. Mannweiler.

Indien zelfs de nuchtere Hollander in de kerkelijk-theologische pers zijn argumenten soms op zij zet, om alleen maar zijn sympathieën en antipathieën te laten werken, zoodra iemand iets kwaads zegt van de dialectische theologie, dan is het geen mirakel, dat in het dikwijls minder nuchtere buitenland dit symptoom van zwakheid zich nog veel sterker laat herkennen. Pfarrer Mannweiler is dan ook in het genoemde tijdschrift vrij hevig aangevallen... met gemoedsontladingen. In het nummer van 1 September 1931 geeft hij daar dan weer een antwoord op, tevens nog zijn standpunt ietwat verduidelijkende.

In dit antwoord-artikel wijst hij er op, dat in het debat zich twee stroomingen hebben afgeteekend.

De ééne, zegt hij, legt den nadruk op de gedachte: God is liefde. Hij is te vinden, te kennen; men mag, en kan, niet slechts in de genade, maar ook in de schepping, Hem eeren, en tot het leven, tot zijn eigen arbeid daarom „ja“ zeggen: activiteit, optimisme, majeur!

De andere strooming evenwel — aldus Mannweiler — zegt: God is de Róchter! Hij is de volsrekte Eischer! Hij staat tegenóver het creatuurlijke, dat Hij, als de gansch-andere immers, veroordeelen móet; het „onze“ is toch altijd verwerpelijk; verder dan tot het „o God, wees mij, zondaar, genadig“ komen we toch nooit. Daarom: passiviteit, pessimisme, mineur!

De auteur geeft toe, dat deze karakteristiek van de beide stroomingen eenzijdig is; dat het in werkelijkheid niet begonnen is om een „alleen majeur“, of een „alleen mineur“, doch om één (paradoxaal) majeur-mineur-accorde. Maar het gaat er om, zoo zegt hij dan verder, welke „klank“ den boventoon behoudt, tenslotte. En, zoo meent Mannweiler, het is voor geen tegenspraak vatbaar, dat in de dialectische theologie met haar oordeels- en crisis-prediking de „mineur“-toon overheerschend is. Haar eigen vrienden en heranten verbeeldden daarom ook den duisterten, dreigenden, somberen Doopers-tonen, tegenover den zachten, streelenden, humanen evangelischen toon. Maar de mijnwerker, met wien ds. Mannweiler dan toch maar concreet te werken heeft, — enfin, zijn vrouw zei eens: mijn man heeft er al meer dan genoeg van, als hij acht uur in het pikkedonker heeft gezeten; hij wil dan daarna niets meer van „afgron-

den“, en kloven en donkerheid hooren. Moet de dominee voor die stem nu maar doof blijven? Of kon de opmerking van de mijnwerkersvrouw misschien hem duidelijk maken, dat hij zich ervoor wachten moet, de blinkende majesteit van den lichtenden troon van God te bedekken, door er een leelijk „donker“ kleedje van eigen makelij overheen te werpen? Is dat laatste eigenlijk geen capituleeren voor den tijdgeest? Door n.l. den „God“ van onze verkondiging aan te passen aan het beeld van onzen tijd, die een somber gelaat vertoont, — gevolg van den wereldoorlog, en van de maatschappelijke ontreding? Zeker, de Dooper keek ook stram, maar „de minste in het koninkrijk der hemelen“ is dan ook „meer dan hij“! „Zie“, zoo zegt tegenover den Dooper een evangelische stem, een ware vox angelica in Efrata's veld, „zie, ik verkondig u groote blijdschap! Blijdschap! In het majeur-mineur-accorde van het evangelie overheerscht tenslotte de majeur-tonen. En hij overwint den mineur. De dominee moet daarom dit evangelisch „brood“ blijven geven aan zijn goeie gemeentenaren. En als de man dan van den kant der dialectische theologie het verwijt te hooren krijgt, dat hij, zóó doende, zijn „EIGEN brood“ aan de menschen voorzet, doch dat het brood van ds. Mannweiler nu eenmaal niet het brood van „GOD“, dien gansch-andere, is, — dan is zijn antwoord: het brood, dat ik reik, is alleen van wat andere samenstelling, dan dat van de dialectische theologen. Om dan met de toch wel wat eigenaardige beidspraak te eindigen: mijn brood bevat óók wel „donkere“ bestanddeelen, maar toch overwegend „lichte“. Van brood, dat alleen de „donkere bestanddeelen“ of zelfs voornamelijk deze, bevat, zullen de menschen gauw genoeg krijgen. Vooral in deze donkere tijden moeten wij van het „licht“ getuigen!

Tot zoover ds. Mannweiler.

Het zal wel niet te veel tegenstand ontmoeten, als ik beweer, dat het interessante, althans „leuke“, debat, waarvan de „Chr. Welt“ verhaalt, toch eigenlijk niet afgestoken is naar de diepte.

Want vóór alle andere vragen rijst de moeilijkheid van den grondslag zelf der „dialectische theologie“. Is zij waar? Laat zij ons iets wezenlijks in de hand houden?

Indien het waar zou zijn, dat de dialectische theologie alle menschelijke „muziek“ als vijandig TEGENOVER de „goddelijke“ plaatst, dan is er geen sprake meer van „majeur“ of „mineur“, want dan zijn ze beide verwerpelijk. De „mineur“-tonen van de ware of vermeende discipelen der dialectische theologen zijn dan verwerpelijk, even goed als de optimistische „majeur“-accorden der anderen, zoodra n.l. maar een accorde tot „accorde“ hier beneden geworden is, d.w.z. zoodra in menschelijke rede en slotsom het „goddelijk oordeel“, de „krisis“, zou „verpakt“, of „ingeweven“ zou blijken.

En inderdaad staan de zaken zoo.

Het debat loopt heusch niet over de „samenstelling“ van het door de dominees te reiken brood; het gaat over de heel andere vraag, of ooit door mensch aan mensch waarlijk BROOD gereikt kan worden; m.a.w. OF dat, wat ik, mensch, consumeer, ooit den naam „brood“ waard kan zijn.

Consequente dialectici zeggen hierop met beslistheid: neen. De mijnwerker van daar straks, de boer, de stervende, krijgen geen „brood“, ook van Karl Barth zelf niet, — zegt Karl Barth. De waarheid Gods ligt evenmin in de volzinnen van Johannes den Dooper, als in het in menschen taal gegoten proza of in de zoodanige poëzie der engelen in den kerstnacht.

Daarom is hier niet de eerste vraag, of de theologie van Barth c.s. meer of minder praktische waarde heeft voor stad of dorp, voor cultuur-mensch, dan wel voor natuurmensch, doch de eerste vraag blijft: is zij waar; is zij wel theologie? Is zij als THEOLOGIE niet een verwerping van alle theOLOGIE? Niet de waarde-bepaling, doch de kwestie der mogelijkheden-erkenning is primair aan de orde.

En dit is het eenige niet.

Indien de boodschap der dialectische theologie tot de menschen komt van den kansel, of in huis, door het ambt van dominee of ouderling, dan heeft zij toch weer altijd dat kansel-stuffend kerk-instituut achter en onder zich. In de stad, en op het dorp. De dominee komt. De professor komt. De catechist komt. Maar ze komen in en door of tot of met de KERK. En dat is — op het standpunt der dialectische theologie in haar consequentie, hun ongeluk. Want hun mandaat is in deze wereld niet anders, dan „het“ Woord van God te spreken, maar de stakkers brengen het nooit verder dan tot het spreken van „een“ woord der KERK. Dat is hun nood. Stad en dorp ten aanzien van de ontvangst-mogelijkheid-tenover Gods Woord als GODS Woord tegen elkaar uit te spelen, of met elkaar te vergelijken, ware hier dwaasheid.

Ook als men hieraan denkt, blijft dus de conclusie wederom: in het debat, waarvoor de „Chr. Welt“ haar kolommen openstelde, moest feitelijk de primaire vraag geweest zijn: is er wel möge-

Ijke
kelijke
de KEE
bepaling
erkenning
cludeer

Lieve
redetw
zooeven
Het a
daaron
waarde
dat we
lang
goed
gen v
theologi
geldt
niet na
of sena
machter
waarhei
zelf?

Voor
feitelijk
alle p
kwade
len, fu
ikier
omdat
problee
weer d
problee
theologi
en heel
Gods W

Terec
dat Bar
opheft
„kerk“
dienaar
„God“
te reike
boeren
Zoo
kwesie
brengen
rectoral
preken
liche“
hoefpro
als calv
als dial

Wen
überwiege

un

Enig
te schri
schen m
doorgel
Jaer Ge
nuewe
Men

Weini
woord
volk v
na; ge
verzen
leven
kend i
velen, t

Predil
tijd van
hij met
zwaren
trouwd
tisme v
had hij
liefde v
hij als
die wat

Zijn
meld in
is en i
geweest
genoten
hoe he
dagelijk
lezen. E
schen S
terboek
gewerkt

In de
den ach
in de k
in het
grootte